

Notat om beregninger over alternativ sparemodel, præsenteret ved foretræde for Folketingets Socialudvalg torsdag d. 25. november 2010

ABA-foreningens vigtigste ærinde ved sit foretræde for Socialudvalget 25. november var at påpege, hvor skævt et loft over Tabt Arbejdsfortjeneste vil ramme. Det var ikke vores oprindelige hensigt at præsentere konkrete beregninger over en alternativ måde at spare på. Når vi alligevel valgte at gøre det, var det på baggrund af ministerens svar på L 28, spørgsmål 3, hvor muligheden for overhovedet at foretage sådanne beregninger afvises. Denne afvisning forstår vi ikke, og da vi mener en alternativ besparelse bør overvejes grundigt, fremlagde vi vores egne beregninger. Vi har ikke adgang til lovmodellen og er ikke fagøkonomer, så vore tal er nødvendigvis upræcise og foreløbige – det skal vi være de første til at indrømme. Men vi mener godt, at de kan bruges til at danne sig et generelt billede af proportionerne i sagen.

I dette notat præsenteres beregningerne og baggrunden for dem i lidt større detalje.

L 28 spørgsmål 3

I L 28, spørgsmål 3 beder Anne Marie Geisler Andersen (R) om beregninger af, hvor stor en besparelse der kunne indbringes ved at indføre "egenbetaling" af den første times kompensation for Tabt Arbejdsfortjeneste. Spørgsmålet lyder:

Ministeren bedes fremlægge beregninger, der viser, hvor stor en årlig besparelse, man kunne opnå, hvis man i stedet for at indføre loftet over tabt arbejdsfortjeneste, som foreslået i L 28, indførte egenbetaling af den første ugentlige times tabt arbejdsfortjeneste - således at en forælder, som er gået 3 timer ned i tid for at passe et barn hjemme, kun kompenseres for 2 timer, forældre, der er gået 20 ned, kun kompenseres for 19 timer, forældre der passer deres børn hjemme på fuld tid kun kompenseres for 36 timer osv. Endvidere bedes ministeren fremlægge beregninger for, hvor stor en sådan egenbetaling skulle være, hvis den skulle indbringe en besparelse svarende til den forventede af det loft over Tabt Arbejdsfortjeneste, som er foreslået i L 28.

Ministerens svar af 23. november, to dage før ABA-foreningens foretræde, var følgende:

De i spørgsmålet ønskede beregninger forudsætter et detaljeret kendskab til det antal timer, som modtagerne af tabt arbejdsfortjeneste er visiteret til. Der foreligger ikke central statistik for disse oplysninger. Det skal bemærkes, at det foreliggende datagrundlag alene indeholder oplysninger om, hvor stor en andel tabt arbejdsfortjeneste udgør af modtagernes samlede årsindkomst.

Vi forstår ikke denne begrundelse. I SOU alm. del Svar på Spørgsmål 611 hedder det om forudsætningerne for ministeriets beregninger:

Som det fremgår af svaret på SOU alm. del spm. 506, er beregningen baseret på Lovmodellen for 2007, hvor der er taget udgangspunkt i modtagere, hvis kompensation for tabt arbejdsfortjeneste udgør mindre end 90 pct. af indkomsten på årsbasis. Andelen af tabt arbejdsfortjeneste tages således som et udtryk for, hvor stor en del af modtagerens hidtidige

arbejdstid der er erstattet af pasning i hjemmet. Det gennemsnitlige månedlige tab af tabt arbejdsfortjeneste ved en øjeblikkelig ændring af reglerne er således beregnet ud fra tabt arbejdsfortjenestes andel af årsindkomsten og derefter omregnet til et gennemsnitligt månedligt beløb.

Ministeriets beregninger forudsætter med andre ord at den procentvise andel, som Tabt Arbejdsfortjeneste udgør af en modtagers årsindkomst, afspejler antallet af visiterede timer; hvis f.eks. Tabt Arbejdsfortjeneste udgør 10 % af en modtagers årsindkomst, svarer dette til at vedkommende kompenseres for 10 % af fuld arbejdstid, dvs. 3,7 timer om ugen, osv.

Denne beregningsmetode har sine begrænsninger (som ABA-foreningen også bemærkede i sit hørings svar), men den ville udmærket kunne bruges til at svare på L 28, spørgsmål 3. Med andre ord, så ville ministeriets egne beregninger også være umulige, hvis begrundelsen for ikke at svare på L 28, spørgsmål 3 var gyldig.

Besparelse pr. modtager

Ifølge bemærkningerne til lovforslaget er den forventede besparelse af loftet 307,9 mio/året, når det er fuldt indfaset. Antallet af modtagere af Tabt Arbejdsfortjeneste var i 2009 18.800 modtagere, og dette tal forudsættes ikke at falde som konsekvens af lovforslaget (kilde: SOU almen del, svar på spørgsmål 509). Dermed kan vi regne os frem til at lovforslaget indebærer en besparelse på $307.900.000/18.800 = 16.378$ kr./år pr. modtager. Dette svarer til $16.378/52 = 315$ kr./uge pr. modtager.

Timer/uge/person

Hvis man trak 315 kr. fra hver eneste modtagers ugentlige udbetaling, ville det altså give en besparelse svarende til det foreslåede loft. Det ville være en simpel måde at gøre det på, men det ville nok ikke være rimeligt; beløbet bør i stedet omregnes til timer, således at denne "egenbetaling" eller "selvrisiko" er proportionel med modtagernes indkomst.

Nu står det ikke helt klart, hvordan den samlede besparelse på 307,9 mio kr, er beregnet – f.eks. hvordan pension, AM-bidrag, skat og så videre er regnet med – men hvis vi forudsætter at de 315 kr. er en nettonedgang, svarer den - ved en trækprocent på 40 – cirka til en bruttonedgang på 525 kr/ugen. Den gennemsnitlige timeløn i Danmark er ifølge Danmarks Statistik 239 kr/timen i det offentlige og 263 kr/timen i det private. Omsat til timer svarer en løn nedgang på 525 kr/uge til mellem $525/263 = 2$ og $525/239 = 2,2$ timer/ugen. Dette svarer for en person med fuldtidsarbejde til en løn nedgang på 5,4 – 5,5 %.

Med forbehold for disse beregningers forudsætninger, ville man altså kunne spare 307,9 mio. kr. om året ved at undlade at kompensere modtagere af tabt arbejdsfortjeneste for de første to timer om ugen – eller deromkring, måske lidt mindre, måske lidt mere. En sådan "bagatelgrænse", "selvrisiko" eller "egenbetaling" ville ramme alle modtagere ligeligt, ved at de mister hvad der svarer til 5,5 % af en fuldtidsløn - uanset hvor mange timers tabt arbejdsfortjeneste de er visiteret til. Den enkelte modtagers indtægtsnedgang vil altså være proportionel med modtagerens indtægt, men ikke med omfanget af den tabte arbejdsfortjeneste. Modtagere, der har et tab af arbejdsfortjeneste på under 2 timer om ugen, vil slet ikke modtage nogen compensation. Dermed vil antallet af modtagere reduceres noget.

Rimelighedsbetragtninger

En indtægtsnedgang på omkring 5,5 % vil selvfølgelig kunne mærkes, men vil være langt mere skånsom end de meget voldsomme indtægtstab, det foreslåede loft vil medføre for en mindre gruppe modtagere - og dermed vil den næppe have de store sociale eller økonomiske konsekvenser. Man kan videre anføre, at også forældre til helt raske og normale børn kan finde på at gå ned i arbejdstid for at kunne være mere sammen med deres børn; det er ikke noget, kun forældre til børn med diagnoser gør. Dermed vil der ikke være tale om en egentlig forskelsbehandling af handicapforældre.

Social profil – friholdelse af de laveste indtægter

Der er dog det problem med forslaget om egenbetaling at også de laveste indkomster vil blive ramt. Her kan selv en lille indtægtsnedgang godt have voldsomme konsekvenser.

Dette er baggrunden for vores forslag om at fritage de laveste indkomster for egenbetaling på den måde, at hvis en modtager har hvad der svarer til en månedsløn på 19.613 kr/md eller derunder, gives der kompensation for det fulde antal timer. Vores tanke er at denne grænse lægges på samme måde som lovforslagets loft, dvs. som en grænse for beregningsgrundlaget – således at modtagere på deltid, der samlet set tjener under 19.613 kr/md, men ville tjene mere hvis de arbejdede på fuld tid til samme løn, ikke vil blive fritaget for egenbetaling.

Vi har ikke tal på, hvor stor en del af modtagerne af tabt arbejdsfortjeneste, som tjener mindre end 19.613 kr./md. Ifølge Danmarks Statistik er der mellem 5 % (på det private arbejdsmarked) og 15 % (i det offentlige) som har så lav en indkomst. Med udgangspunkt i dette kunne et højt skøn være at omkring 10 % af samtlige modtagere af tabt arbejdsfortjeneste tjener under 19.613 kr./md, svarende til 1.880 personer.

Beregning af udgiften ved at friholde de laveste indkomster

Det er vanskeligt ud fra de oplysninger, vi har adgang til, at beregne hvor meget det vil reducere besparelsen at friholde de laveste udgifter for egenbetaling, men vi kan give et maksimumbeløb. Hvis 10 % af samtlige modtagere fritages fra egenbetaling, vil det maksimalt kunne reducere besparelsen med 10 %, hvilket svarer til knap 31 mio./året. Det reelle tal vil dog være betragteligt lavere, idet denne beregning forudsætter at de, der fritages, har gennemsnitlige indtægter, hvilket jo netop ikke er tilfældet.

En anden måde at nå frem til et skøn er følgende: En månedsløn på 19.613 kr. svarer til en årsindkomst på 235.356 kr. Hvis man antager at 1.880 modtagere kompenseres af en indtægt svarende hertil, ville hver modtagers "selvrisiko" udgøre 5,5 % heraf, svarende til $235.356 \times 0,055 = 12.945$ kr. Hvis 1.880 modtagere fritages for en egenbetaling af denne størrelse, vil det koste $12.945 \times 1.880 = 24,3$ mio. Men også dette tal er for højt, idet der ikke er iberegnet skat, og nogle af modtagerne må formodes at have en lavere indtægt end forudsat.

Yderligere besparelse ved at indføre loft på 480.000 kr/året

Af L 28 Svar på Spørgsmål 4 fremgår det at "Hvis ydelsesloftet fastsættes til 480.000 kr. årligt, vil den samlede besparelse fuldt indfaset udgøre knap 30 mio. kr. årligt."

Som vi forstår ministeriets svar er dette loft fastsat på præcis samme måde som lovforslagets loft, dvs. som et loft over beregningsgrundlaget, således at alle med en indtægt svarende til en årsløn på 480.000 kr. for fuldtidsarbejde vil ramme loftet, uanset hvor mange timers tabt arbejdsfortjeneste de

kompenseres for. Hvis loftet indrettes sådan at disse modtagere *både* vil skulle betale ”selvrisiko” af de første to timer, og reduceres i deres kompensation, således at de ikke modtager mere end hvad der svarer til loftet på 480.000 kr., vil besparelsen på knap 30 mio. komme oven i besparelsen ved ”egenbetalingen”.

ABA-foreningen har ingen særlig forkærlighed for beløbet 480.000 – tallet blev foreslået af HK Kommunal i deres høringssvar og dannede baggrund for L 28 Spørgsmål 4, og alene derfor bruger vi det her. Men vi mener at det er principielt forsvarligt at lægge et loft, som rammer de få med meget høje indkomster.

Et sidste problem – enlige forsørgere samt familier hvor begge forældre kompenseres for tabt arbejdsfortjeneste

Vi ved at der i 2009 var ca. 5.600 enlige forsørgere der modtog kompensation for tabt arbejdsfortjeneste – svarende til knap 30 % af samtlige modtagere (SOU alm. del Svar på Spørgsmål 508). Samtidig ved vi at ca. 10 % af samtlige modtagere har en partner eller ægtefælle, som også modtager kompensation for tabt arbejdsfortjeneste (SOU alm. del Svar på Spørgsmål 570).

Der er yderligere to mulige, negative konsekvenser af at indføre egenbetaling af de første timers tabt arbejdsfortjeneste. For det første vil det ramme enlige forsørgere relativt hårdere end familier med to forældre. Herved adskiller forslaget sig ikke fra loftet i L 28, som indlysende har samme konsekvens.

For det andet vil forslaget ramme familier, hvor begge forældre kompenseres for tabt arbejdsfortjeneste, relativt hårdere end familier med to forældre, hvor kun den ene kompenseres. Derved vil forslaget skabe et økonomisk incitament til at samle den tabte arbejdsfortjeneste hos den ene forælder. Heller ikke på dette punkt adskiller forslaget sig dog markant fra L 28, idet loftet vil skabe et tilsvarende incitament til at den af forældrene, som har den laveste indkomst – typisk moderen - går på tabt arbejdsfortjeneste.

Hvis man ønsker at gøre noget for at imødegå disse problemer må løsningen være at lade egenbetalingen følge barnet, og lade den være afhængig af husstandsindkomsten snarere end den individuelle forælders indkomst. Dette ville ramme mere ligeligt – men at regne på niveauet for sådan en egenbetaling ligger ud over hvad ABA-foreningen er i stand til ud fra de tilgængelige oplysninger.

Med venlig hilsen

Peter Westh
formand for ABA-foreningen
www.abeforeningen.dk
Tlf: 40 53 47 99
Mail: pwesth@hum.ku.dk